

по 28 січня 2002 року, а також законність подальшого тримання його під вартою було порушенням його права на свободу. Особа під час справи посилалась на пункт 4 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Якщо провести аналіз справи, то потрібно звернути увагу не тільки на недотримання правоохоронними органами права на свободу й особисту недоторканість, а й судом.

Судовий контроль і прокурорський нагляд потрібно розглядати як інструменти дотримання права на свободу та особисту недоторканність під час кримінального провадження.

Отже, дотримання права на свободу та особисту недоторканність під час кримінального провадження є комплексним процесом, який характеризується функціонуванням низки правозахисних механізмів та реалізацією вимог уповноважених службових і посадових осіб в рамках досудового розслідування для того, щоб запобігти порушенням прав і свобод учасників кримінального провадження, зокрема затриманої особи, підозрюваного, обвинуваченого.

Література

1. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 05 лют. 2023 р. (ост. ред.) № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

3. Рішення ЄСПЛ від 18 чер. 1971 р. у справі «Де Вільде (De Wilde), Оомс (Oovs) и Версип (Versyp) проти Бельгії». URL: https://zakon.cc/law/document/read/980_161.

4. Дояр Є.В. Затримання особи у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: НАВС, 2020. 238 с.

5. Рішення ЄСПЛ від 09 лют. 2011 р. у справі «Осипенко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_871#Text.

УДК 343.9(043.2)

Сенченко А.О., Якименко П.П., здобувачі вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Пацеля Г.А., к.ю.н., доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ ТА РОЗШУКОВИХ ДІЙ

Обов'язковий характер проведення досліджень визначення класифікації негласних слідчих (розшукових) дій обумовлюється положеннями діючого Кримінального процесуального кодексу (далі –

КПК) України. Перелік негласних слідчих (розшукових) дій визначено главою XXI КПК України, однак цей перелік майже повністю співпадає з оперативно-розшуковими заходами, які зазначено статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1]. Також, у п. 1.11 інструкції «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», затверджений спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1681/51 (далі – Інструкція), зазначено перелік негласних слідчих (розшукових) дій [2].

Питання класифікації негласних слідчих (розшукових) дій досліджувала значна кількість науковців, а саме: В.Д. Берназ, Р.І. Благута, В.А. Колесник, М.А. Погорецький, Д.Б. Сергеева, Г.В. Федотова та інші. Але, на жаль, означене питання залишається доволі дискусійним на практиці.

Поняття «негласні слідчі (розшукові) дії» визначено у ст. 246 КПК України згідно якої, це «різновид слідчих (розшукових) заходів, відомості про факт і методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України. Останні проводять у випадках, якщо відомості про злочин і особу, яка його вчинила, неможливо отримати іншим способом» [3].

У параграфі 2 та 3 глави XXI КПК України наведено класифікацію таких дій: аудіо-, відеоконтроль особи, накладення арешту на кореспонденцію, огляд і виїмка кореспонденції, та інше. Так, серед іншого виділяють негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться із втручанням у приватне спілкування, де варто звернути увагу на специфіку цих дій, які теж є елементом класифікації, і відносяться до інших видів негласних слідчих (розшукових) дій.

Аналіз положень ст. 273 КПК України дає підстави вважати, що негласні слідчі розшукові дії можна класифікувати відповідно до засобів, що використовуються під час їх проведення, а саме: виготовлені засоби для проведення конкретних негласних слідчих дій та несправжні (імітаційні) засоби [3].

Засобами, які можуть бути використані у момент проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з урахуванням положень ст. 273 КПК України, є реальні матеріальні об'єкти, які мають індивідуальні ідентифікаційні ознаки або спеціально помічені, а також несправжні (імітаційні) засоби. «Класифікація негласних слідчих (розшукових) дій» може бути запропонована за різними підставами, наприклад якщо наводити класифікацію за процесуальним статусом особи, яка проводить ці дії, можна виділити: слідчі (розшукові) дії, які проводить слідчий, що у

свою чергу здійснює досудове розслідування кримінального правопорушення та слідчі (розшукові) дії, які здійснюються за дорученням слідчого уповноваженими оперативними підрозділами, а також працівниками, які при виконанні доручень слідчого та прокурора на їх проведення користуються повноваженнями слідчого.

Класифікувати негласні слідчі дії буде правильно саме за ступенем тяжкості кримінального правопорушення, тобто дії, які здійснюються у кримінальному провадженні стосовно тяжких та особливо тяжких злочинів, а також дії, які проводяться незалежно від тяжкості вчиненого правопорушення. Також необхідно зазначити, що такий розподіл є дуже корисний при розслідуванні деяких видів кримінальних правопорушень. Так, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу до прийняття чинного КПК України здійснювалось лише по тяжким та особливо тяжким злочинам, після прийняття КПК України цей вид дій став можливим при здійсненні досудового розслідування по нетяжким злочинам та кримінальним проступкам, що позитивно сприяє розкриттю та розслідуванню кримінальних правопорушень корисної спрямованості.

Варто також погодитися з думкою В.Д. Берназ, щодо розподілу негласних слідчих (розшукових) дій відповідно до особи, що приймає рішення щодо їх проведення, тобто ті, що проводяться за ухвалою слідчого судді ті, що проводяться у невідкладних випадках до винесення ухвали слідчого судді, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора, ті, що проводяться за рішенням слідчого без необхідності клопотати перед слідчим суддею, ті, що проводяться тільки за рішенням прокурора [4]. Такої ж думки щодо розподілу даних дій відповідно до особи, яка приймає рішення щодо проведення дотримується й Р.І. Благута [5].

Таким чином можливо дійти висновку, що новий інститут негласних слідчих (розшукових) дій, як ефективний засіб кримінального процесуального доказування, потребує постійного удосконалення процесуальної форми з урахуванням практики його застосування.

Література

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-ХІІ. *Голос України*. 1992. 19 лют. № 29. С. 2-6.
2. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні»: затв. наказом Міністерства юстиції України від 16 лист. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/ 1687/5. Minjust.gov.ua. С. 1-8.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 2858-ІХ. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. С. 1370.

4. Берназ В.Д. Нові професійні функції слідчого при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій та напрями вдосконалення їх підготовки. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 8-12.

5. Благута Р.І. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми підготовки та проведення. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 147-152.

УДК 343.31(043.2)

Сорока Д.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

ДИВЕРСІЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З 24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 на всій території України запроваджено воєнний стан, який передбачає особливий правовий режим, що вводиться в Україні у зв'язку зі збройною агресією росії проти України.

Перший тиждень активної фази війни показав, що не достатньо тих норм, які вже містить кримінальне законодавство, а потрібні інші, що більш жорстко реагуватимуть на порушення в умовах воєнного стану.

03 березня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану», яким ст. 113 Кримінального кодексу України (далі – КК України) доповнено частиною другою, згідно з якою: ті самі діяння, вчинені в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, – караються позбавленням волі строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна [1].

Окрім цього, забороняється будь-яка амністія до осіб, які вчинили диверсію. Очікується, що головним результатом ухвалення закону стане посилення кримінальної відповідальності та справедлива відповідь тим особам, які вчиняють диверсію на території України у воєнний час.

Диверсія – підривні дії (підпали, руйнування і т.п.), що здійснюються спеціально підготовленими агентами або групами в мирний і військовий час на території якої-небудь держави або території, зайнятій противником, в цілях ослаблення його економічної і військової потужності, а також морального стану.

Відповідно до частини першої ст. 113 КК України диверсія – це вчинення з метою ослаблення держави вибухів, підпалів або інших дій,